

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*

APPLICATION OF BUDDHĀDHĀMMĀ TO PROMOTE POLITICAL PARTICIPATION
OF THE ELDERLY AT MUEANG DISTRICT
IN PHETCHABURI PROVINCE

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมวุฒิกุล (ถวิล ฉันทกโร/ตุ้มจันทร์)

Phra Khru Palad Suwatthanaphromwuthikun (Thawin Chanthakaro/Tumchan)

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร

Phra Samu Akhom Akhomtiro

อนุชา พละกุล

Anucha Bhalakula

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: anucha.bha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ สอบถามผู้สูงอายุอำเภอเมืองเพชรบุรี 393 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูปหรือคน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาด้านสังคม ($\bar{X} = 4.33$) และระดับต่ำสุดด้านสุขภาพกาย ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า หลักไตรสิกขา 3 กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r=0.783^{**}$) 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) สำหรับ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า ด้านสุขภาพ เป็นตัวเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ด้านสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ช่วยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีบทบาททางการเมือง และด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ผู้สูงอายุมีความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ ความเข้มแข็งของชุมชน ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองสูง

คำสำคัญ : การประยุกต์, หลักไตรสิกขา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ผู้สูงอายุ

* Received 30 June 2025; Revised 25 July 2025; Accepted 1 August 2025

Abstract

This research on the application of Buddhist principles to promote political participation of the elderly in Mueang District, Phetchaburi Province used a mixed-method research methodology: quantitative research, interviewing 393 elderly people in Mueang District, Phetchaburi Province, analyzing data using descriptive statistics, and qualitative research, in-depth interviewing 9 key informants or people using a structured in-depth interview form, content analysis. The research results found that 1. The level of political participation of the elderly was found to be at a high level overall ($\bar{x} = 4.33$). When considering each item, it was found that the value change aspect had a high average value ($\bar{x} = 4.35$), followed by the social aspect ($\bar{x} = 4.33$), and the lowest level of physical health ($\bar{x} = 4.32$), respectively. 2. The relationship between the Tri-sikkha principles and political participation of the elderly found that the Tri-sikkha principles 3 and the political participation of the elderly were positively related overall. At a moderate level ($r = 0.783^{**}$) 3. The application of Buddhist principles to promote political participation of the elderly was found to be at a high level overall ($\bar{x} = 4.33$). For promoting political participation of the elderly, it was found that health was a factor in moving political activities of the elderly; in society, participation in political activities helped motivate the elderly to have a role in politics; and in terms of changing values, the elderly were aware of their rights and duties; community strength; and a high sense of civic duty.

Keywords: Application, Tri-sikkha, Political participation, Elderly

บทนำ

ผู้สูงอายุมีการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทำให้เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น มีการวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์และได้นำความรู้ที่ตนเองมีด้านการเมืองเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อนำไปสู่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเมื่อรัฐบาลบริหารประเทศไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ทำให้นำไปสู่การชุมนุมทางการเมือง และวนกลับมาที่การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง กลายเป็นความเข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร (พรเทพ สุขชื่น, 2566) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มคนรักเมืองเพชร มีปัจจัยสนับสนุนสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ได้แก่ การมีรูปแบบการจัดองค์กรที่ดี การมีแกนนำที่เข้มแข็ง และมีการประสานงานที่ดี 2) ปัจจัยด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การเน้นหลักประชาธิปไตยในการทำงาน มีจุดยืนที่ชัดเจนไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองในระบบ และการมีวิธีโน้มน้าวให้ประชาชนเข้าร่วม 3) ปัจจัยด้านการสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนการจากภาครัฐและนักวิชาการ และการมีสมาชิกกลุ่มหลากหลาย และ 4) ปัจจัยด้านเอกภาพของกลุ่ม ได้แก่ การมียุทธศาสตร์ในการเคลื่อนไหว มีความหลากหลายในประเด็นทางสังคมและการเมืองตามสถานการณ์ (ศิริินภา สถาพรวงษา, 2541) อย่างไรก็ตาม รูปแบบการ

พัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง สามารถประยุกต์ใช้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ต้องส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งและทุกระดับ ด้านการสื่อสารการเมือง ต้องสื่อสารหลากหลายทุกกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้ารับฟังคำปราศรัยทางการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย การจัดระเบียบสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ภายใต้การคุ้มครองโดยกฎหมาย (อนุชา พละกุล และคณะ, 2566)

แนวทางการนำหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้แตกต่างจากศาสตร์ตะวันตก ทั้งนี้ เพราะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สะท้อนปรากฏการณ์ ความจริง ความรู้ตามปกติ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตครอบครัว ชุมชน เศรษฐกิจ และการเมือง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้พุทธธรรมมาช่วยยกระดับจริยธรรม จึงเป็นประโยชน์สำคัญต่อการส่งเสริมพุทธธรรม ซึ่งมีใช้เป็นกฎธรรมชาติที่จะบอกมนุษย์เรื่องความดีความชั่วเท่านั้น หากแต่พุทธธรรมยังเป็นเครื่องชี้นำแนวทางในการดำรงชีวิตของมนุษย์ไปสู่ชีวิตที่ดีได้ ดังนั้น การประยุกต์พุทธธรรมสามารถกระทำได้ในระดับโลกียธรรมและโลกุตระธรรม เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นประโยชน์สุขต่อมนุษย์ทั้งมวล ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล ทรัพยากรขององค์กร และประเทศชาติ ทำให้คนเป็นมนุษย์ที่มีทั้งความเก่ง ความดี และความสุข หลักไตรสิกขา จึงสามารถเสริมสร้างการพัฒนาการบริหารบุคลากร ให้เป็นคนมีความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพสูง อันจะนำพาให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และเป็นองค์กรที่มั่นคง ยั่งยืน สืบต่อไป (ปาริชาติ เปรมวิชัย, 2566) กรณีตัวอย่าง รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของจังหวัดเพชรบุรี คือ ชมรมผู้สูงอายุ เป็นแกนนำการจัดกิจกรรม ให้มีคณะทำงานผู้สูงอายุระดับหมู่บ้าน เป็นผู้ประสานงาน ส่วนกลุ่ม องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม ซึ่งควรจัดระดับหมู่บ้านมากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง และผู้สูงอายุนำความรู้และทักษะที่ได้ไปปฏิบัติเป็นประจำวันที่บ้านของตน อาจนำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน การจัดกิจกรรมระดับหมู่บ้านครั้งต่อไป กิจกรรมระดับตำบลควรจัดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และกิจกรรมระดับจังหวัด ควรจัดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ ชมรมผู้สูงอายุ ควรตั้งคณะทำงาน ด้านการจัดหาทุนใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม เมื่อนำรูปแบบไปทดลองกับชมรมผู้สูงอายุใน 3 ตำบล พบว่า คณะทำงานประจำหมู่บ้านของแต่ละชมรม สามารถดำเนินกิจกรรมที่จัดเตรียมกันไว้ได้ และได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน และคณะ, 2019)

จากปัญหาเชิงพื้นที่ดังกล่าวนำมาสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยการค้นคว้าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จากนั้นจะนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในพื้นที่ใกล้เคียง และชมรมผู้สูงอายุของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง โดยใช้นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 รูปหรือคน ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการด้านการบริหารราชการ จำนวน 2 รูปหรือคน ผู้สูงอายุอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 รูปหรือคน รวมทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้น จำนวน 20,723 คน (สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร (รายเดือน) สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ตามสัดส่วนของผู้สูงอายุทั้ง 3 ช่วงวัย จำนวน 393 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การหาความหาความตรงตามเนื้อหา รายข้อ และความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 คน ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .614 ถึง .899 ทุกข้อคำถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ .847

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเดินทางไปยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วยตนเอง โดยเสนอต่อพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและนัดวันเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำรองในกรณีเกิดการสูญหายหรือการตอบไม่สมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ และขอรับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาจำนวน 393 ฉบับ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Product Moment) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่านตามประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม (Phase) ที่เป็นประเด็นเดียวกันหรือสอดคล้องกัน แล้ววิเคราะห์โดยการตีความตามรูปแบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 60-70 ปี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 การศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอื่นๆระบุ... จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 37.40 อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพอิสระ จำนวน 154 คน และรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน จำนวน 15,001 – 20,000 บาท โดยส่วนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการด้านการบริหารราชการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ผู้สูงอายุอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .436) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบดังนี้ ด้านสุขภาพกาย ของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .440) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .629) ผู้สูงอายุสามารถร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างหลากหลาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .642) ผู้สูงอายุไม่มีปัญหาด้านสุขภาพที่จะออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .648) รองลงมา ผู้สูงอายุมีศักยภาพด้านร่างกายในการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .603) และระดับต่ำสุด ผู้สูงอายุมีความพร้อมในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .647) ตามลำดับ

ด้านสังคม ของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= .446) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุการแสดงประชาตติการแสดงความคิดเห็นในการประชุมสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= .657) รองลงมาผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานปกครอง ส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการรับฟังความเห็นของประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= .625) และระดับต่ำสุดผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= .632) ตามลำดับ ด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= .424) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงต่อ ประเด็นทางการเมืองทุกรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= .637) รองลงมาผู้สูงอายุให้ความเคารพต่อ ความเห็นต่างของประเด็นทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= .624) และระดับต่ำสุดผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการเคารพ กฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= .613) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัด เพชรบุรี

หลักไตรสิกขา กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปาน กลาง ($r=0.783^{**}$) หลักไตรสิกขา กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพกาย มีความสัมพันธ์ เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r=0.738^{**}$) หลักไตรสิกขา กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ด้านสังคม มี ความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r=0.667^{**}$) หลักไตรสิกขา กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r=0.638^{**}$) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 ตัวแปร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดย เรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านปัญญา ด้านศีล ด้านสมาธิ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .0792 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .627 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .624 โดยหลักไตรสิกขา 3 ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 62.7 ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 1.104 + .380(X_3) + .228(X_1) + .136(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Y} = .442(X_3) + .267(X_1) + .160(X_2)$$

จากสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้ เมื่อพิจารณา หลักไตรสิกขา รายด้าน พบว่า ศีล (X_1) สมาธิ (X_2) ปัญญา (X_3) ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี ดังนี้ $.442(X_3) + .267(X_1) + .160(X_2)$ ตามลำดับ

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านปัญญา ความรู้ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35) รองลงมาด้านสังคม ด้านศีล ความมีคุณธรรม ($\bar{X}$ = 4.32) และระดับต่ำสุดด้านสุขภาพ ภาย ด้านสมาธิ ความตั้งใจ ($\bar{X}$ = 4.33) ตามลำดับ สำหรับ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุใน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ด้านสุขภาพเป็นตัวเคลื่อนไหวกิจกรรมของบุคคล ร่วมทั้งกิจกรรมทางการเมืองของ ผู้อายุ ด้านสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ช่วยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น โดย เสริมสร้างองค์ความรู้ ความมั่นใจ และเครือข่ายทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบอื่นๆ เช่น การลงคะแนนเสียง การรณรงค์ทางการเมือง การสนับสนุน และด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ผู้สูงอายุมีความ ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ ความเข้มแข็งของชุมชน ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองสูง อาทิ การเลือกตั้ง การ ตรวจสอบภาครัฐ การเข้าร่วมกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผู้สูงอายุสามารถ ร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างหลากหลาย ประกอบอาชีพสุจริต งด เว้นมิฉฉาชีพ ไม่ก่อเวรภัย ใช้ศีลประยุกต์ใช้ กับการเมืองได้อย่างมีคุณค่า สุขภาพมีส่วนสำคัญต่อการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทุกกิจกรรม ทางการเมือง มีการแสดงประชาติการแสดงความคิดเห็นในการประชุมสาธารณะ มีความสุขุมคัมภีรภาพ มีสมาธิ สามารถประยุกต์ใช้กับผู้สูงวัยด้านสังคม สามารถติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นหลัก สามารถปรับตัวตาม ความเปลี่ยนแปลงต่อประเด็นทางการเมืองทุกรูปแบบ มีปัญญารู้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุจะมีความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ ที่สำคัญปัญญาของ ผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของสังคม สอดคล้องกับการวิจัยของพรเทพ สุขชื่น (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2557-2565” พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2557-2565 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วน ปัจจัยด้านรายได้ อาชีพ การ เป็นสมาชิกกลุ่ม ภาพรวมแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานส่วนด้านเพศ อายุ ศาสนา การศึกษา สถานภาพสมรส การเป็นสมาชิกการเมือง ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้ รูปแบบของวัฏจักร คือ ผู้สูงอายุมี การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ทำให้เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น มีการวิพากษ์วิจารณ์ ผ่านสื่อออนไลน์ และได้นำความรู้ด้านการเมืองเผยแพร่สู่ชุมชน เพื่อนำไปสู่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเมื่อ รัฐบาลบริหารประเทศไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ทำให้นำไปสู่การชุมนุมทางการเมืองและวน กลับมาที่การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จนกลายเป็นรูปแบบวัฏจักรการเข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัด เพชรบุรี จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขา 3 กับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุใน อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับปานกลาง ($r=0.783^{**}$) อภิปรายได้ว่า หลักไตรสิกขา 3 ประกอบด้วย 1) ศีล ความมีคุณธรรม 2) สมาธิ ความตั้งใจ 3) ปัญญา ความรู้ กับ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพเป็นตัวเคลื่อนกิจกรรมของบุคคล รวมทั้งกิจกรรมทางการเมืองของผู้อายุ 2) ด้านสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ช่วยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น โดยเสริมสร้างองค์ความรู้ ความมั่นใจ และเครือข่ายทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบอื่นๆ เช่น การลงคะแนนเสียง การรณรงค์ทางการเมือง การสนับสนุน และ 3) ด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ผู้สูงอายุมีความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ ความเข้มแข็งของชุมชน ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองสูง อาทิ การเลือกตั้ง การตรวจสอบภาครัฐ การเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับการวิจัยของพระครูศรีธรรมวรภรณ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21” พบว่า หลักไตรสิกขาเป็นระบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ ผู้ฝึกอบรมการปฏิบัติองค์มรรคทุกข้อตั้งแต่สัมมาทิฐิถึงสัมมาสมาธิ ย่อมดำเนินอยู่เรื่อยไปตลอดเวลาทุกช่วงตอน คือ ขั้นศีล ขั้นสมาธิ ขั้นปัญญา นั่นคือการทำหน้าที่แห่งองค์ธรรมภายในของมรรค กล่าวคือ เมื่อประพฤติมีศีล ใจก็มีสมาธิ เมื่อใจมีสมาธิ การคิดก็ได้ปัญญา พอได้ปัญญาย่อมเกิดเป็นสัมมาทิฐิ องค์แรกของมรรค คือ สัมมาทิฐิย่อมส่งทอดต่อแก่สัมมาสังกัปปะๆ ก็นำทางแก่สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ ตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างองค์มรรค เป็นการช่วยให้เกิดศีลแล้วสืบทอดต่อกันไปอีก พร้อมกับทำให้คุณภาพทั้งของการฝึกอบรม และทั้งองค์ธรรมทั้งหลายประณีตเข้มแข็งยิ่งขึ้น

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักไตรสิกขา 3 ศีลย่อมทำให้เป็นคนมีคุณธรรมน่าเคารพ ก่อเกิดคุณธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ ทำให้การมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม ความซื่อสัตย์ และความเคารพ ศีลจึงส่งเสริมศักยภาพบุคคลขึ้นพื้นฐาน ฉะนั้น การรักษาศีล คือ การรักษากาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อย เพราะผู้สูงอายุที่รักษาศีล จะมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีจิตอาสา เป็นการออกกำลังดูแลสุขภาพทางอ้อมได้หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมกับสังคมอย่างสร้างสรรค์ มีสัมมาวาจาที่ดีกับกิจกรรมที่ตนเข้าร่วม ได้แก่ ศีลเป็นพื้นฐานของนานัปการ ศีลเป็นบ่อเกิดของคุณธรรม ศีลเป็นพื้นฐานของจริยธรรม ศีลสามารถประยุกต์ใช้กับการเมืองได้อย่างมีคุณค่า และศีลสะท้อนการมีส่วนร่วมกับสังคมและการเมืองเชิงสร้างสรรค์ได้ สมาธิ ความตั้งใจ ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสติ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ ไม่ถูกชักนำโดยอารมณ์ และผลประโยชน์ มีสติรับมือกับกระแสสังคม (Social Network) ไม่หลงเชื่อข่าวปลอม แสดงจุดยืนอย่างสงบและมีสติ การปรับตัวต่อค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถทำให้การเมืองมีความสมานฉันท์ เป็นการสร้างแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน และสังคมโดยธรรมได้เป็นอย่างดี ได้แก่ สมาธิแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกกิจกรรม สมาธิ (ตั้งใจ) ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสติ ตัดสินใจอย่างรอบคอบและไม่ถูกชักนำโดยอารมณ์ และผลประโยชน์ สมาธิเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการขับเคลื่อนด้านสังคม สมาธิ สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับผู้สูงวัยด้านสังคม และสมาธิสนับสนุนโครงสร้างบ้านเมือง สถาบัน และระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ มีการใช้ข้อมูลและเหตุผลในการตัดสินใจ หากผู้สูงอายุในเมืองเพชรบุรีสามารถประยุกต์ใช้หลักการเหล่านี้ได้ จะช่วยให้การเมืองเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมในระยะยาว ได้แก่ ความเห็นทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน ไม่แสดงความรังเกียจ หรือดูถูกผู้อื่น ปัญหาของผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของสังคม และปัญญา (ความรู้) ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของมณฑา สุภาวิมล และคณะ (2567) ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี” พบว่า การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ การพัฒนาผู้สูงอายุ ครอบคลุมเตรียมความพร้อม

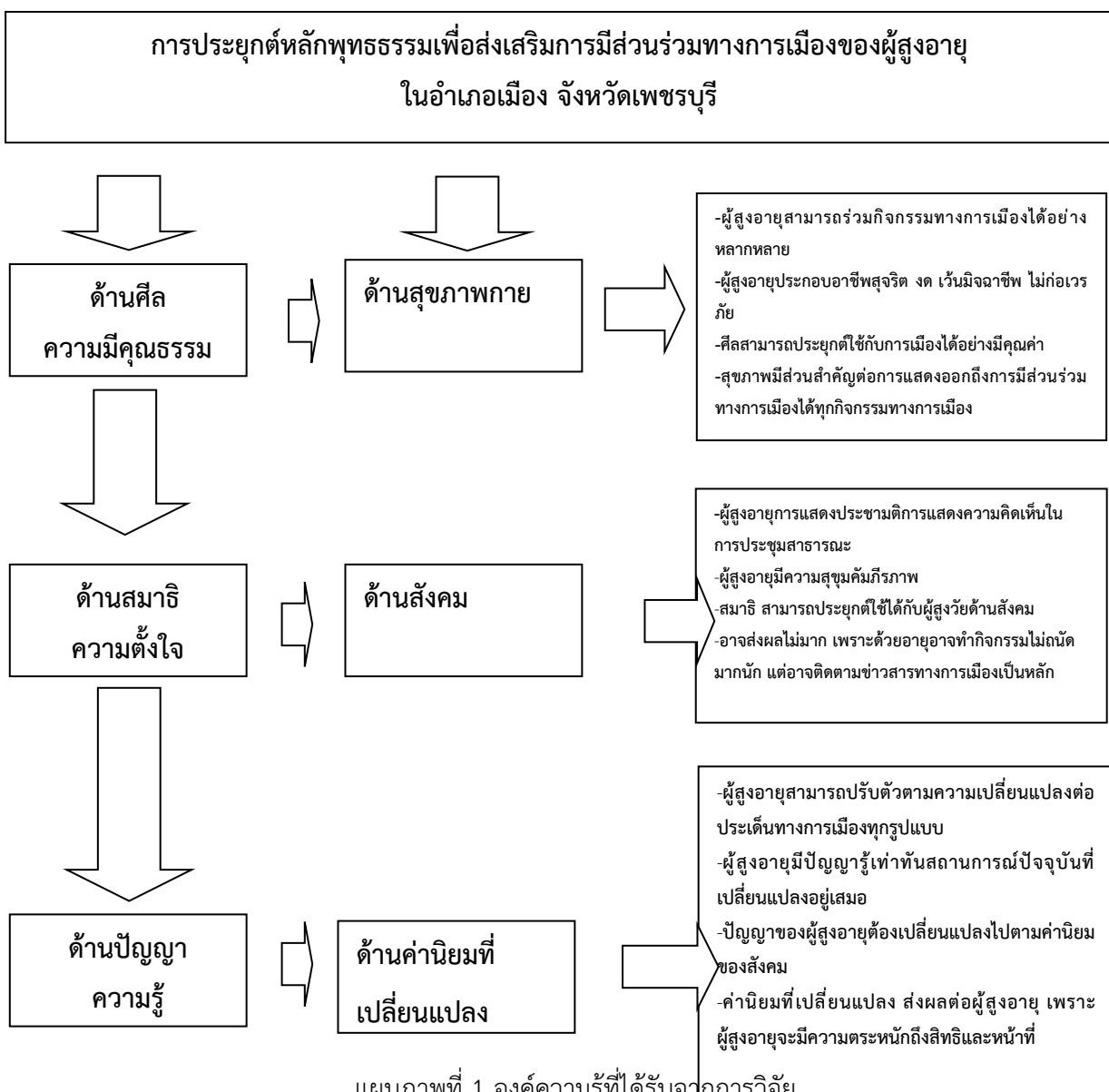

ของประชากรเพื่อวัยสูงอายุ การส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และบูรณาการหลักพุทธธรรมมาภิบาลตามหลักไตรสิกขา ควรส่งเสริม ศิล ด้านพฤติกรรม ฝึกสมาธิ เพื่อพัฒนาด้านจิตใจ และสร้างปัญญา เพื่อการพัฒนาด้านความรู้ตามความเป็นจริง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” ซึ่งได้จากการวิจัย ผู้วิจัยสรุปความรู้ที่ได้ดังนี้

1) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระครูปลัดสุวัฒนพรหมวุฒิกุล (ถวิล อนุทโร/ตุ้มจันทร์)

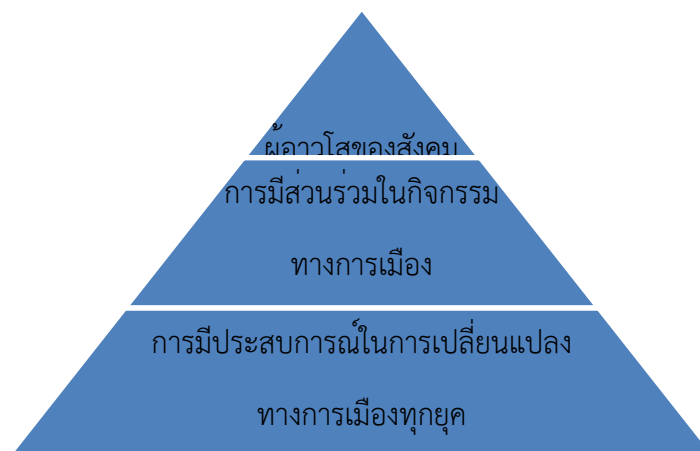
จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ในการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” ซึ่งได้ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ผลงานทางวิชาการต่าง ๆ และลงพื้นที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยสรุปความรู้ได้ ดังนี้

1. ด้านศีล ความมีคุณธรรม อธิบายได้ว่า ศีลย่อมทำให้เป็นคนมีคุณธรรมน่าเคารพ ก่อเกิดคุณธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ ทำให้การมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม ความซื่อสัตย์ และความเคารพศีลจึงส่งเสริมศักยภาพบุคคลขั้นพื้นฐาน ฉะนั้น การรักษาศีล คือ การรักษากาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อย เพราะผู้สูงอายุที่รักษาศีล จะมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีจิตอาสา เป็นการออกกำลังดูแลสุขภาพทางอ้อมได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกับสังคมอย่างสร้างสรรค์ มีสัมมาวาจาที่ดีกับกิจกรรมที่ตนเข้าร่วม ได้แก่ ได้แก่ ศีลเป็นพื้นฐานของทุกเรื่อง ศีลเป็นบ่อเกิดของคุณธรรม ศีลเป็นพื้นฐานของจริยธรรม ศีลสามารถประยุกต์ใช้กับการเมืองได้อย่างมีคุณค่า และศีลสะท้อนการมีส่วนร่วมกับสังคมและการเมืองอย่างสร้างสรรค์

2. ด้านสมาธิ ความตั้งใจ อธิบายได้ว่า สมาธิ ความตั้งใจ ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสติ ตัดสินใจอย่างรอบคอบและไม่ถูกชี้นำโดยอารมณ์ และผลประโยชน์ มีสติรับมือกับกระแสสังคม (Social Network) ไม่หลงเชื่อข่าวปลอม แสดงจุดยืนอย่างสงบและมีสติ ในการปรับตัวต่อค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา หลักสามารถทำให้การเมืองมีความสมานฉันท์ เป็นการสร้างแบบที่ดีให้แก่เยาวชน และสังคมโดยธรรมได้เป็นอย่างดี ได้แก่ สมาธิแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกกิจกรรม สมาธิ (ตั้งใจ) ช่วยให้ผู้สูงอายุมีสติ ตัดสินใจอย่างรอบคอบและไม่ถูกชี้นำโดยอารมณ์ และผลประโยชน์ สมาธิเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการขับเคลื่อนด้านสังคม สมาธิ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับผู้สูงวัยด้านสังคม และสมาธิสนับสนุนโครงสร้างบ้านเมือง สถาบัน และระบอบประชาธิปไตย

3. ด้านปัญญา ความรู้ อธิบายได้ว่า ปัญญา (ความรู้) ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ มีการใช้ข้อมูล และเหตุผลในการตัดสินใจ หากผู้สูงอายุในเมืองเพชรบุรีสามารถประยุกต์ใช้หลักการเหล่านี้ได้ จะช่วยให้การเมืองเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมในระยะยาว ได้แก่ ความเห็นทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน ไม่แสดงความรังเกียจ หรือดูถูกผู้อื่น ปัญญาของผู้สูงอายุต้องเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยมของสังคม และปัญญา (ความรู้) ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพ

2) องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย พระครูปลัดสุวัฒนพรหมวุฒิกุล (ถวิล ฉันทกโร/ตุ้มจันทร์)

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ในการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ ดังนี้

1. ผู้อาวุโสของสังคม อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีอายุมากของชุมชนและสังคม รับทราบปัญหาทางการเมืองมาอย่างยาวนาน ปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น ผู้สูงอายุสามารถแนะนำชนรุ่นหลังได้ว่า อะไรถือเป็นประเด็นที่ควรพิจารณา และอะไรเป็นประเด็นที่ควรแสดงความคิดเห็นเชิงวิภาควิจารณ์

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเมืองทุกรูปแบบ ที่จัดขึ้นโดยกลุ่มการเมืองแตกต่างกัน ทั้งยังมีวัตถุประสงค์ของกิจกรรมต่างกัน แต่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นการสะท้อนความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ที่เป็นกระบวนการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และระดับจังหวัด ที่เป็นกลไกการพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาติต่อไป

3. การมีประสบการณ์ในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทุกยุค อธิบายได้ว่า ผู้สูงอายุผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกรูปแบบ ทั้งที่เกิดจากกระบวนการประชาธิปไตยปกติ หรือการใช้อำนาจปกครองเฉพาะกลุ่มบุคคล ซึ่งล้วนเป็นการผ่านเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญทั้งนั้น ฉะนั้น การที่ชุมชน สังคมใดจะพัฒนากิจกรรมทางการเมืองอย่างไรก็ตาม ไม่ควรละเลยองค์ความรู้และประสบการณ์ของผู้สูงอายุในชุมชนไปได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี” มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญของการวิจัยทุกด้าน ที่ได้จากการกำหนดตัวแปรและสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้แยกแยะสาระสำคัญที่เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ 1.1) คณะสงฆ์และภาครัฐ นโยบายต้องชัดเจนกระทำได้จริง ต้องยึดมั่นกับหลักคุณธรรม นิติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ 1.2) คณะสงฆ์และภาครัฐ ควรมีนโยบายเกี่ยวกับความเข้าใจผู้สูงอายุกับวัยรุ่นที่มีความแตกต่างทางความคิดว่า แนวทางพระพุทธศาสนาจะหาข้อยุติความต่างด้วยวิธีใด 1.3) วัดและคณะสงฆ์ ควรนำหลักพระพุทธศาสนาสอนให้ผู้สูงอายุ และกลุ่มที่เข้าวัดปฏิบัติธรรมเข้าใจบทบาทหน้าที่ทางการเมือง หรือมีกิจกรรมของชุมชน นิมนต์พระไปให้ความรู้ศีล สมาธิ ปัญญา เกี่ยวกับการเมือง 1.4) วัดและคณะสงฆ์ ควรดึงทุกกลุ่มเข้าวัด 1.5) วัด/คณะสงฆ์และภาครัฐ ควรสร้างสิ่งแวดล้อมที่รองรับและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาท ผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาความรู้ถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองในกระบวนการตัดสินใจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม และการสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้หลักศีล สมาธิ ปัญญา ในการตัดสินใจและดำเนินการทางการเมือง 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญของการวิจัยทุกด้าน ที่ได้จากการกำหนดตัวแปรและสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้แยกแยะสาระสำคัญที่เป็นข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 2.1) คณะสงฆ์และภาครัฐ การปฏิบัติการต้องศึกษาสภาพปัญหาและวิธีแก้ไขที่ชัดเจน ต้องค้นต้องปฏิบัติและลงมือกระทำจึงจะเห็นผล 2.2) วัดและคณะสงฆ์ ควรไปมีส่วนร่วมนอกวัดด้านศีล สมาธิ ปัญญา ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และโรงเรียน 2.3) วัด/คณะสงฆ์และภาครัฐ ควรจัดกิจกรรมและโครงการที่เน้นการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม

และสามารถปฏิบัติได้จริง อาทิ การจัดอบรมและการสัมมนา การสร้างกลุ่มสนทนาและเครือข่ายผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมทางการเมืองที่เข้าถึงง่าย การสนับสนุนให้มีบทบาทในการเลือกตั้ง การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูล และการส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจใน ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป จากการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญของการวิจัยทุกด้าน ที่ได้จากการกำหนดตัวแปรและสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้แยกแยะสาระสำคัญที่เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 3.1) วัดและคณะสงฆ์ควรดำเนินวิจัยกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือผู้สูงอายุ 3.2) ปัจจัยที่มีผลให้ผู้สูงอายุเข้าวัด และ3.3) วัด/คณะสงฆ์และภาครัฐ ควรศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกธรรมะกับการมีส่วนร่วมการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม

บรรณานุกรม

- ปาริชาติ เปรมวิชัย. (2566). หลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 6(1), 34-41.
- พรเทพ สุขชื่น. (2566). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2557-2565. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 6(2), 321-336.
- พระครูศรีธรรมวรภรณ์. (2562). การประยุกต์ไตรสิกขาเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 13-24.
- ศิริรภา สถาพรวงษา. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี : กรณีศึกษากลุ่มคนรักเมืองเพชร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภณัฐ ทรัพย์นวิน และคณะ. (2019). การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของจังหวัดเพชรบุรี. Humanities, Social Sciences and arts, 12(1), 310-330.
- สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร (รายเดือน) สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2567). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร (รายเดือน) สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง แยกตามจำนวนประชากรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มีสัญชาติไทยพื้นที่ จังหวัดเพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี ข้อมูลเดือน ธันวาคม 2567. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2567 จาก <https://shorturl.asia/a6jQd>
- สุนทนา สุภาวิมล และคณะ. (2567). สุนทนา สุภาวิมล และคณะ, “การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 7(1), 93-107.
- อนุชา พลกุล และคณะ. (2566). การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการธรรมทศวรรษ, 23(2), 177-190.
- Taro Yamane. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Ed. New York: Harper and Row Publications.